

PYT EN RIKA SIPMA VERBREDEN BIOLOGISCH AKKERBOUWBEDRIJF
MET GROENTEN EN ZORG 'WIJ KIEZEN VOOR VERSCHIEDENHEID'

TIMPELSTEED

Ruim tien jaar geleden was hij nog een gangbare aardappelboer, net als zijn burens. Maar tegenwoordig bestaat het bouwplan van het bedrijf van Pyt en Rika Sipma-Winters uit veel meer gewassen. 'Onze ambitie is om zoveel mogelijk verschillende producten met hun verhaal in de regio af te zetten.'

TEKST & FOTO'S | IDA HYLKEMA

Pyt (46) en Rika (40) Sipma wonen en werken met hun gezin (Marij van 10, Jildou van 9 en Wilte van 6) op Timpelsteed, een boerderij aan de rand van Engwierum, vlakbij het Lauwersmeer. De boerderij springt in het oog door de bouwstijl. In 2013 werd het bedrijf getroffen door een brand en kon alleen het woongedeelte van de kop-hals-rompboerderij worden behouden. Ze besloten nieuw te bouwen, maar dan wel op een duurzame manier en passend in het landschap. Met veel werkruimte en ruimte voor opslag van hun producten en een hellend dak voor zonnepanelen. De zijwanden zijn bekleed met hout.

De grootvader van Pyt werd in 1933 boer op deze plek. Het bedrijf was gemengd, ook toen zijn vader het in 1970 overnam. De akkerbouwtaak werd steeds groter, maar er bleven nog wel enkele koeien op het bedrijf tot Pyt het in 2005 overnam. Een ernstig ongeluk waarbij hij zijn hand verloor dreigde roet in het eten te gooien, maar het gaf uiteindelijk juist extra stimulans om toch door te zetten. Hij had echter wel twijfels over de intensieve aardappelteelt en was met tegenzin aan het spuiten. “Ik vroeg me af: Is dit wat ik veertig jaar wil doen en kan ik het dan nog wel overdragen aan mijn kinderen? Daar had ik mijn twijfels over.” Daarom deed hij een cursus biologische landbouw en ging hij in de leer bij een biologische collega in het dorp.

In 2008 gingen ze in omschakeling en sinds 2010 zijn ze volledig biologisch. Een groot deel van de pootaardappelen werd vervangen door andere gewassen. “Vroeger had ik dertig hectare aardappelen, nu nog negen”, illustreert hij de omschakeling. De zestig hectare die ze in gebruik hebben wordt nu beteeld met pootaardappelen, uien, wortelen, sjalotten, pompoenen, voederbieten, tarwe en grasklaver. Ook is een deel ingericht als kruidenrijke akkerrand. “Voor de pompoenen zijn bijen nodig en daarvoor zocht ik een imker. Die heeft voor zijn bijen bloemrijke randen nodig en zo zijn we in het agrarisch natuurbeheer beland,” vertelt hij.

Na de brand en nieuwbouw kwam er nog een andere tak op het bedrijf: een zorgboerderij met groentetuin en winkel. Tijdens de verbouwing werden ze gebeld door Marianne van de Velde van het zorgbedrijf Vento Verde. Zij zocht een plek voor een zorgboerderij in combinatie met een groentetuin en een winkel. Naast de boerderij is daarom een grote tuin aangelegd, die door de deelnemers van de zorgboerderij wordt verzorgd. Zij verzorgen samen met Rika en Marianne ook de verkoop vanuit de winkel. En er is een kas waarin

De technieken die ik nu gebruik had ik in mijn gangbare tijd ook wel willen gebruiken, maar ik kende ze niet.

6 Vroeger had ik dertig hectare aardappelen, nu nog negen.

Pyt en Rika

nog diverse groenten worden geteeld. “We gaan met de tuin richting permacultuur met een combinatie van groenten en bomen en een combinatie van machinale en handmatige bewerking,” vertelt Rika.

Naast de verkoop is ook educatie een belangrijke functie van de winkel. “Je kunt laten zien dat je zelf een gevarieerd aanbod aan voedsel kunt telen,” zegt Marianna. “En we kunnen uitleggen dat dat telen zonder gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen prima mogelijk is,” vult Rika aan. “Doordat we 1 op 7 aardappelen telen en een ruime vruchtwisseling hebben met onder meer grasklaver, houden we de bodem en de gewassen gezond.” Dat vertellen en uitleggen vinden ze erg belangrijk. Ze hebben al regelmatig schoolklassen op bezoek en willen de educatieve tak nog uitbreiden. “Het is mooi om met een groep kleuters door de kas te lopen en te vertellen dat het niet alleen eten is wat er groeit, maar ook medicijnen waar je gezond van wordt.” Het gaat daarbij niet om goed of fout, benadrukken ze. “We vertellen mensen dat de keuze er is en dan moeten ze zelf maar bepalen wat ze doen,” zegt Pyt. Ze wijzen niet alleen op de biologische teeltwijze, maar ook op de herkomst. “We werken samen met biologische boeren uit de buurt om ons aanbod zo regionaal en volledig mogelijk te maken,” legt Rika uit. Hun baktarwe bijvoorbeeld wordt op initiatief van LekkerTrek verwerkt tot ‘pompebléd-broodjes’.

BEDRIJFSGEGEVENS TIMPELSTEED

Biologisch akkerbouwbedrijf in Engwierum
Maatschap van Pyt en Rika Sipma.

Areaal: 60 hectare

Gewassen: pootaardappelen, uien, wortelen, sjalotten, voederbieten, graan, grasklaver en een grote tuin met diverse groenten. Agrarisch natuurbeheer (vogelakkers)

Grondsoort: zavel/klei

Bemesting: Grasklaver. Vaste mest van melkveebedrijf en geitenhouderij. Maaisel van gras en riet.

Afzet: eigen winkel en diverse afzetkanalen.

Bijzonderheden: arbeid van vijf deelnemers zorgbedrijf Vento Verde.

www.timpelsteed.nl

Facebook: Mts Timpelsteed en zorgboerderij Vento Verde

Marianna van Vento Verde

Samenwerken vinden ze belangrijk. Niet alleen met andere biologische boeren, maar ook met hun collega's uit de regio. Pyt is bestuurslid van het Agrarisch Collectief Waadrâne die zich inzet voor behoud van natuur, landschap en biodiversiteit. "Agrarisch natuurbeheer wordt vaak gelinkt aan melkveehouderij, maar akkerbouwers kunnen ook veel doen. We hebben zelf bijvoorbeeld vogelakkers ingericht. Daarvan wordt 40 procent ingezaaid met een kruidenrijk mengsel dat niet wordt gemaaid," legt Pyt uit. Met de gangbare collega's worden ook machines zoals schoffels en de eco-ploeg geruid. "De technieken die ik nu gebruik had ik in mijn gangbare tijd ook wel willen gebruiken. Maar toen waren ze nog te weinig bekend."

Het samendoen komt ook naar voren bij hun omschakeling naar een biologisch dynamische bedrijfsvoering. Aanleiding voor deze stap is de discussie over koperbemesting in aardappelen en de roep om een eigen, strengere Nederlandse certificering. Sipma wil hier niet op wachten en besloot zelf de lat hoger te leggen. Hij volgde samen met Rika en Marianne de cursus. "Het moet uit jezelf komen om boer te zijn, niet om aan de regels te kunnen voldoen. Het klinkt misschien wat zweverig, maar gevoel is erg belangrijk. Intuïtief boeren, die term sprak me meteen aan. Onze ouders en grootouders deden dat ook al: ze voelden de grond en snoven aan het hooi. Dat kun je niet aan cijfers linken, dat moet je voelen." De stap naar biolo-

"Wij kiezen niet voor groot, maar voor verscheidenheid."

gisch was ook gevoelsmatig. "Had iemand me tien jaar geleden verteld dat je biologisch pootaardappelen kunt telen en aan vaste mest en 112 kilo stikstof per hectare voldoende hebt, dan had ik dat niet geloofd." Het mooie aan biologisch dynamisch vinden ze de collegiale toetsing. "Collega's vanuit andere sectoren die op je bedrijf komen en die je uitlegt waarom je dingen doet zoals je ze doet. Geen cijfers op tafel, maar praten over waarden en visie. Dat vinden we mooi."

Collegiale samenwerking is er ook binnen BioWad, de biologische telersvereniging van telers in Friesland en Groningen, waarvan hij bestuurslid is. Vanuit BioWad is hij sinds dit jaar eveneens bestuurslid van de Feriening Biologyske Boeren Fryslân (FBBF). "Ik vind het belangrijk om mee te praten over het beleid. We moeten met z'n allen wakker worden en jonge boeren vertellen dat groot en intensief niet zaligmakend is. Er zijn de afgelopen dertig jaar al veel boeren gestopt en die trend lijkt door te zetten. Veel collega's zijn de afgelopen jaren verdubbeld met hun bedrijf, ons bedrijf is bijna gelijk gebleven in omvang. En dat zal het waarschijnlijk ook blijven. Wij kiezen niet voor groot, maar voor verscheidenheid. Met eerder meer nog groenten en minder akkerbouwgewassen." "En met een educatiecentrum," vullen Rika en Marianne aan. "Waar we de relatie voedsel en gezondheid verder kunnen uitbouwen en kunnen koppelen aan een goed verhaal." ■